

رابطه بین هدف گرایی و توانایی درک شده با انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی و ورزشی دانش آموزان

دکتر عباس بهرام^۱، دکتر محسن شفیع زاده^۱

۱- دانشگاه تربیت معلم تهران

چکیده

هدف از انجام این تحقیق تعیین ارتباط بین هدف گرایی و توانایی درک شده با انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی می باشد. ۶۰۰ دانش آموز مقاطع راهنمایی و متوسطه شهر تهران پرسش نامه های انگیزش شرکت، توانایی درک شده و تکلیف گرایی و خودگرایی در ورزش را تکمیل نمودند. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که مهم ترین دلایل شرکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی پیشرفت/مقام طلبی، مهارت/آمادگی، افراد مهم، گروه گرایی، کسب شادی، تخلیه انرژی، هیجان خواهی/ مبارزه طلبی و متفرقه بوده اند. همچنین نتایج ضریب همبستگی متعارف و پیرسون نشان دادند که بین هدف گرایی و توانایی درک شده با عوامل انگیزش شرکت، رابطه معنی داری وجود دارد و برای افراد تکلیف گرا، عوامل انگیزش درونی و برای افراد خودگرا، عوامل انگیزش بیرونی مهم تر هستند و همچنین توانایی درک شده نقش میانجی دارد. نتایج این تحقیق با نظریه اهداف پیشرفت مطابقت دارد و کاربرد آن در ورزش جوانان از لحاظ توجه به نیازهای انگیزشی آنان در محیط های آموزشی می باشد.

واژه های کلیدی: انگیزش شرکت، فعالیت بدنی، هدف گرایی.

مقدمه

موضوع ورزش جوانان از دهه های ۷۰ و ۸۰ میلادی نظر کارشناسان، به خصوص روان شناسان ورزشی را به خود جلب نموده است. توصیف دلایلی که دانش آموزان برای شرکت در ورزش ابراز می نمایند " انگیزه های شرکت"، نقطه شروع مناسبی برای درک انگیزش آن ها می باشد (بریدل ۱۹۹۷). تحقیقات مختلفی از لحاظ نظری، دلایل شرکت جوانان را در فعالیت های بدنی و ورزشی بررسی کرده اند. سب و هوین استریکر^۱ (۱۹۷۸) نخستین کسانی بودند که عوامل شرکت و

عدم استمرار جوانان را در فعالیت های بدنی مطالعه کردند و پس از آن ها کارشناسان دانشگاه ایالتی میشیگان این موضوع را پیگیری نمودند.

نظریه پردازان انگیزش پیشرفت (نیکولز، ۱۹۸۹) بر این عقیده هستند که افراد، در تعریف موفقیت با یکدیگر متفاوت می باشند. شرکت کنندگان در فعالیت های ورزشی، تربیت بدنی یا سایر زمینه های مرتبط با پیشرفت، موفقیت را بر حسب تکلیف/ یا خود تعریف می نمایند (دودا، ۱۹۹۳؛ نیکولز، ۱۹۸۹). افرادی که تکلیف گرا می باشند موفقیت را بر حسب تسلط بر مهارت ها، پیشرفت فردی و کار سخت تعریف نموده و افراد خود گرا، موفقیت را بر حسب برتری و سرآمدی بر دیگران، ترجیحاً بدون تلاش زیاد تعریف می نمایند. افراد دسته اخیر را "دیگر مرجع" و دسته نخست (تکلیف گرا) را "خود مرجع" می گویند. بر اساس عقیده نیکولز، تفاوت های فردی در این نوع گرایش پیامد تجارب اجتماعی شدن در محیط هایی است که بر پیشرفت تأکید دارند.

اما بر اساس عقیده دورا^۱ تکلیف گرایی و خود گرایی در دو سوی مخالف یک پیوستار قرار ندارند. افراد می توانند در هر دو نوع هدف به صورت یکسانی بالا یا پایین و یا در یکی بالا و در دیگری پایین باشند. نظریه اهداف پیشرفت در محیط های ورزشی نیز به خوبی ثابت شده است؛ در واقع تحقیقات اخیر در تأیید عقیده نیکولز نشان دادند که واقعیت اجتماعی تجربه ورزشی به نوع هدف درگیر در آن وابسته است و نوع تعبیر از پیشرفت ورزشی تحت تأثیر مجموعه ای از ادراکات، نگرش ها و باورها قرار دارد و برای ابراز رفتاری که بر پیشرفت تأکید دارد به عواملی چون توانایی درک شده در آن فعالیت خاص و اهداف پیشرفت نیاز می باشد (سینگر، مورفی، تنانت ۲۰۰۰). اما بر اساس نظریه های ذکر شده آن چه که موجب تفاوت ورزشکاران پیشرفت گرا و غیر پیشرفت گرا می شود نوع گرایش انگیزشی آن ها، استنادها، نوع هدف انتخابی، نوع تکلیف برگزیده، کنترل و لیاقت درک شده و عملکرد آن ها می باشند (گلد، وینبرگ ۲۰۰۰).

از سوی دیگر نظریه ای مبنی بر لیاقت درک شده جهت آگاهی از علل شرکت جوانان در فعالیت های بدنی وجود دارد که توسط هارتر^۲ ارائه شده است. بر طبق این نظریه که یکی از مفیدترین نظریه های موجود جهت شرکت جوانان در فعالیت های بدنی می باشد، افراد تمایل دارند در فعالیت هایی شرکت کنند که در آن ها احساس موفقیت بیشتری می کنند. بنابراین اگر عملکرد فرد در یک فعالیت خاص (بدنی، شناختی و اجتماعی) موفقیت آمیز باشد، تجارب مثبتی به دنبال خواهد داشت. از این رو، ادراک یا لیاقت موفقیت آمیز موجب برانگیختن فرد جهت ادامه شرکت در آن فعالیت خواهد گردید. همچنین این نظریه پیشگویی می کند، افرادی که از لیاقت درک شده پایینی برخوردار باشند دیگر

1 -Duda
2 Harter

به آن فعالیت خاص ادامه نخواهند داد. پیشینه تحقیقات در هر یک از زمینه های فوق صحت این نظریه ها را به اثبات رسانده است (واتکینز و یورگن^۱؛ لوت ویت، پیپارو^۲؛ کویوولا^۳؛ کلت، کری^۴ ۱۹۹۹).

علاقتمندی به تبیین انگیزش شرکت در ورزش با استفاده از نظریه هدف گرایی یا لیاقت درک شده موجب گسترش تحقیقات در این زمینه شده است. از جمله سولمون، بون^۵ (۱۹۹۳) تأثیر هدف گرایی دانشجویان را در کلاس های ورزشی بررسی کردند. آن ها با استفاده از پرسش نامه تکلیف گرایی و خودگرایی در ورزش (TEOSQ) در مورد دانشجویان شرکت کننده در کلاس تنیس و با بررسی زمینه هایی مانند پردازش تکلیف، انتخاب تکلیف و پیشرفت مهارتی نشان دادند که افراد تکلیف گرا تکالیف سخت تر را انتخاب نموده و نمره بیشتری را در فرایندهای شناختی و پیشرفت مهارتی دریافت داشته اند. لی و همکاران^۶ (۱۹۹۶) در بررسی بین فرهنگی پرسش نامه تکلیف گرایی و خودگرایی در ورزش نشان دادند که ورزشکاران آمریکایی دارای نمرات تکلیف گرایی و خودگرایی بیشتری در مقایسه با ورزشکاران تایوانی و تایلندی بوده اند. کوری و بیدل^۷ (۱۹۹۷) رابطه هدف گرایی با توانایی درک شده را در مورد پیشگویی میزان تلاش صرف یادگیری در یک تکلیف ورزشی در دانش آموزان ۱۳-۱۵ ساله فرانسوی بررسی نمودند. نتایج آن ها نشان داد که دانش آموزان خودگرایی که توانایی درک شده پایینی داشتند در مقایسه با دانش آموزان خودگرایی دارای توانایی درک شده بالا و تکلیف گرا تلاش کمتری را در تمرین تکلیف موردنظر به خرج می دادند. استفانس و یانز^۸ (۲۰۰۰) ارتباط هدف گرایی را با میزان تلاش درک شده در یک آزمون شدت کار تدریجی در نوجوانان ۱۱-۱۴ ساله بررسی کردند. نتایج نشان دادند که در دختران شرکت کننده، میزان تلاش درک شده از طریق تکلیف گرایی، توانایی درک شده و شدت فعالیت اوقات فراغت در مرحله اول آزمون، تکلیف گرایی و توانایی درک شده در مرحله دوم آزمون و شدت فعالیت اوقات فراغت در مرحله سوم آزمون پیشگویی می شود.

ویرا، رودسپ^۹ (۲۰۰۰) در نوجوانان ۱۳-۱۴ ساله نشان دادند که عوامل شرکت در فعالیت های بدنی متوسط تا شدید در پسران، مربوط به تکلیف گرایی، تلاش و توانایی درک شده می باشد در حالی که در دختران مربوط به همکاری، تنبلی و لذت بردن است. بنابراین برای تشویق مشارکت فعالانه در دوره نوجوانی در پسران باید بر تکلیف گرایی و در دختران بر همکاری و لذت بخشی فعالیت ها تاکید داشت.

1 - Watkines & Yourgen

2 - Lewthwaite & Piparo

3 - Koivula

4 - kolt & Kirkby

5 - Solmon & Boone

2 - Lee et.al.

7-Cury and Bidell

8 -Stephense and Panz

9 -Viira & Raudsepp

لمیر، رابرتز، اومانسون (۲۰۰۰) ارتباط بین خودگرایی و توانایی درک شده را در پیشگویی پهلوان منشی^۱ در بازیکنان جوان رشته ورزشی فوتبال در کشور نروژ بررسی کردند. نتایج نشان دادند که خودگرایی بر پهلوان منشی موثر بوده و توانایی درک شده نقش میانجی را در این رابطه به عهده دارد.

پاناگیوتیس، زهریادیس (۲۰۰۰) ارتباط بین هدف گرایی را با انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی در دانش آموزان انگلیسی بررسی کردند. نتایج همبستگی متعارف نشان دادند که بین تکلیف گرایی با عوامل انگیزشی درونی مانند روحیه تیمی و پیشرفت مهارت و بین خودگرایی با عوامل انگیزشی بیرونی مانند مقام طلبی، رابطه وجود دارد. همچنین انگیزش از طریق تاکید بر تکلیف گرایی افزایش پیدا می کند.

هوج، پتلیچکوف^۲ (۲۰۰۰) نیمرخ هدف گرایی را در بازیکنان ۱۴-۳۹ ساله رگبی بررسی کردند. نتایج آن ها نشان دادند که بازیکنان خودگرای بالا-تکلیف گرای متوسط در توانایی درک شده بالاتر از بازیکنان خودگرای پایین-تکلیف گرای متوسط بودند.

سیت، لیندنر^۳ (۲۰۰۵) رابطه هدف گرایی با انگیزش شرکت را در ۱۲۳۵ جوان بررسی کردند. نتایج آن ها نشان داد که بین هدف گرایی با انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی رابطه وجود دارد که با نظریه اهداف پیشرفت مطابقت دارد. نظریه اهداف پیشرفت بر آن دلالت دارد که گرایش به پیشرفت اهداف بر انگیزش شرکت در ورزش موثر است (دودا، ۱۹۹۳). به ویژه نوجوانانی که گرایش به خود مداری دارند احتمال بیشتری دارد که توسط بازشناسی و موقعیت نیز برانگیخته شوند. بالعکس، گرایش به تکلیف مداری در ورزش شرکت کنندگان را به یادگیری و تسلط شخصی ترغیب نموده احتمال دارد با الگوهای انگیزشی درونی نظیر توسعه مهارت و لذت بردن همراه باشد (پاپایی اونو، تیودراکیس، ۱۹۹۴). به نظر می رسد نظریه هدف گرایی (نیکولز، ۱۹۸۹) دیدگاه نظری جامع تری را نسبت به سایر دیدگاه های صرفاً توصیفی در مورد انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی و ورزش فراهم نموده است. در عین حال مسأله توانایی ادراک شده هارتر که به عقیده برخی محققان یکی از مفیدترین نظریه های موجود جهت شرکت جوانان در فعالیت های بدنی می باشد دارای نقش واسطه ای و پیشگویی کننده است.

با وجود اهمیت این نظریه ها کمتر تحقیقی این سه مجموعه سازه را در تبیین انگیزش شرکت جوانان در ورزش به کار برده است (زهریادیس، بیدل ۲۰۰۰). بنابراین نخستین هدف این پژوهش تعیین مهم ترین عوامل انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی و ورزشی با استفاده از پرسش نامه ای که توسط گیل و همکاران (۱۹۸۳) ساخته شده است، می باشد.

1 -Sportpersonship

2 -Hodge & Petlichkoff

3 -Sit & Lindner

هدف دیگر این پژوهش تعیین رابطه همبستگی بین عوامل انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی و ورزشی با هدف گرای و توانایی درک شده در دانش آموزان است.

روش شناسی

شرکت کننده ها

نمونه آماری این آزمایش را ۶۰۰ دانش آموز پسر و دختر مقاطع راهنمایی (۳۸۴ نفر) و متوسطه (۲۱۶ نفر) تشکیل می دادند. انتخاب آزمودنی ها به صورت تصادفی خوشه ای بود. بدین ترتیب که ابتدا خوشه های شهری به طور تصادفی از مناطق مختلف تهران انتخاب شده و از هر خوشه چند منطقه و سپس چند مدرسه انتخاب شدند. پس از آن از هر مدرسه دانش آموزان معینی با توجه به حجم جامعه انتخاب شدند.

ابزار تحقیق

ابزاری که در این تحقیق مورد استفاده قرار می گیرند شامل سه دسته پرسش نامه بودند.

الف- پرسش نامه انگیزش شرکت: این پرسش نامه که توسط گیل و همکاران (۱۹۸۳) ساخته شده دلایل افراد را از شرکت در فعالیت های بدنی و ورزشی برحسب مقیاس ۵ نمره ای لیکرت (کاملاً غیرمهم=۱ تا کاملاً مهم=۵) اندازه گیری می نماید. پرسش نامه مذکور شامل ۳۰ سوال بود که ثبات درونی آن با روش الفای کرائباخ در تحقیق مقدماتی ۰/۸۸ بدست آمد.

ب- پرسش نامه توانایی درک شده: پرسش نامه توانایی درک شده که محقق ساخته بوده شامل سه سوال بود که براساس خرده مقیاس انگیزش درونی طراحی شده و توانایی درک شده فرد را در مقایسه با سایر افراد یا معیارهای بیرونی دیگر می سنجید. این پرسش نامه شامل مقیاس ۷ نمره ای لیکرت (کاملاً بد=۱ تا کاملاً خوب=۷) بود و ثبات درونی آن ۰/۸۰ محاسبه شده است.

ج- پرسش نامه تکلیف گرای و خودگرایی در ورزش: پرسش نامه مورد نظر که توسط نیکولز (۱۹۸۳) ساخته شده نوع هدف گرای فرد را از جنبه های تاکید بر خود تکلیف یا فرد برحسب دو خرده مقیاس تکلیف گرای شامل ۷ سوال و خودگرایی شامل ۶ سوال با درجات مقیاس لیکرت ۵ نمره ای (کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵) می سنجید. ثبات درونی این پرسش نامه ۰/۷۴ بدست آمد.

روش اجرای تحقیق

اولین قدم در اجرای تحقیق آماده سازی پرسش نامه ها جهت توزیع در بین آزمودنی ها بود. پرسش نامه ها پس از ترجمه و بررسی اعتبار صوری در یک تحقیق مقدماتی در جامعه ای مشابه مورد استفاده قرار گرفتند تا ثبات درونی آن ها محاسبه گردد. پس از آن مرحله دوم اجرای تحقیق شروع شد. در این مرحله که هدف اجرای نهایی پرسش نامه و جمع آوری اطلاعات بود پس از هماهنگی با مناطق آموزش و پرورش و مدارس انتخاب شده ، پرسش نامه ها در بین دانش آموزان توزیع شده و پس از مدت معینی جمع آوری شدند.

روش تحلیل آماری

جهت تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی شاخص های مرکزی و پراکندگی مربوط به نمرات هر پرسش نامه مشخص شدند. در بخش آمار استنباطی برای بررسی اهداف اختصاصی این آزمایش از روش تحلیل عاملی اکتشافی جهت تعیین مهم ترین عوامل انگیزشی در جامعه مورد نظر و دسته بندی سوالات با توجه به مقدار بار عاملی آن ها استفاده گردید. از روش رگرسیون چند متغیره برای بررسی ارتباط بین متغیرهای پیشگوی هدف گرایی و توانایی درک شده با متغیر معیار انگیزش شرکت استفاده شد. از روش همبستگی چند متغیره متعارف و پیرسون جهت تعیین ارتباط بین نمرات تکلیف گرایی و خودگرایی و توانایی درک شده با خرده مقیاس های انگیزش شرکت استفاده گردید. سطح معنی داری جهت آزمون فرضیه ها ۰/۰۵ تعیین شد.

یافته های تحقیق

ویژگی های جمعیت شناختی آزمودنی ها در جدول ۱ آمده است.

جدول شماره ۱- میانگین و انحراف معیار قد ، وزن ، سن و معدل تحصیلی آزمودنی ها به تفکیک جنسیت

معدل		سن		وزن		قد		شاخص ها	جنسیت
۳/۷۸	۱۵/۶۵	۴/۴۵	۱۵/۳۱	۱۴/۳۵	۵۲/۴۱	۲۶/۳۴	۱۵۸/۰۴	پسران	
۴/۶۸	۱۶/۶۳	۷/۴۱	۱۴/۷۹	۱۴/۲۵	۴۶/۱۹	۴۱/۰۶	۱۴۴/۷۲	دختران	
۴/۳۲	۱۶/۲	۶/۲۶	۱۵/۰۲	۱۴/۶۱	۴۸/۹۸	۳۵/۸۲	۱۵۰/۷	کل	

جدول شماره ۱ نشان می دهد که میانگین آزمودنی های تحت بررسی در مورد سن ۱۵/۰۲ سال ، در مورد قد ۱۵۰/۷ سانتیمتر ، در مورد وزن بدن ۴۸/۹۸ کیلوگرم و در مورد پیشرفت تحصیلی برحسب معدل درسی ۱۶/۲ نمره می باشند. نتایج مربوط به دلایل دانش آموزان از شرکت در فعالیت های بدنی و ورزشی در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان می دهد که پرسش نامه انگیزش شرکت در مورد دانش آموزان تحت بررسی از هشت خرده مقیاس تشکیل یافته است که در مجموع ۵۲/۷۷ درصد واریانس را به خود اختصاص می دهند.

جدول شماره ۲- نتایج تحلیل عاملی اکتشافی در مورد مقدار بار عاملی عوامل انگیزش شرکت

در فعالیت های بدنی و ورزشی

افراد مهم	مهارت / آمادگی	پیشرفت/مقام طلبی	سوالات
		۰/۴۳	۳- بردن را دوست دارم
		۰/۵۵	۱۴- جایزه گرفتن را دوست دارم
		۰/۵۴	۲۱- احساس مهم بودن را دوست دارم
		۰/۷۷	۲۵- می خواهم مشهور شوم
		۰/۷۵	۲۸- می خواهم شهرت یا جایگاهی کسب کنم
	۰/۶۴		۱۰- می خواهم مهارت های جدیدی یاد بگیرم
	۰/۳۸		۱۲- دوست دارم کارهایی که به خوبی می توانم انجام دهم
	۰/۶۸		۱۵- ورزش کردن را دوست دارم
	۰/۶۹		۲۳- می خواهم از لحاظ بدنی آماده باشم
	۰/۴۹		۲۴- می خواهم به سطوح بالاتری برسم
۰/۶۵			۲- می خواهم با دوستانم باشم
۰/۵۳			۵- مسافرت را دوست دارم
۰/۶۱			۹- به خاطر والدین و دوستان نزدیکم فعالیت می کنم
۰/۶۱			۱۱- دوست دارم با دوستان جدیدی آشنا شوم
۰/۳۷			۱۶- دوست دارم کاری برای انجام دادن داشته باشم

ادامه جدول ۲

متفرقه	هیجان خواهی / مبارزه طلبی	تخلیه انرژی	کسب شادی	گروه گرایی	سوالات
				۰/۶۸	۸-کارگروهی را دوست دارم
				۰/۵۸	۱۸-روحیه گروهی را دوست دارم
				۰/۷۱	۲۲-دوست دارم عضوی از گروه باشم
			۰/۷۸		۲۹-شادی و سرور را دوست دارم
			۰/۶۶		۳۰-استفاده از وسایل را دوست دارم
		۰/۵۴			۱-می خواهم مهارت‌هایم را افزایش دهم
		۰/۵۴			۴-می خواهم انرژی مصرف کنم
		۰/۵۳			۱۳-می خواهم از تنیدگی خلاص شوم
		۰/۵۶			۲۶-مبارزه طلبی را دوست دارم
	۰/۵۰				۱۷-جنب و جوش را دوست دارم
	۰/۴۸				۱۹-دوست دارم از خانه خارج شوم
	۰/۵۱				۲۰-رقابت کردن را دوست دارم
۰/۵۲					۶-می خواهم تناسب اندام داشته باشم
۰/۶۷					۷-هیجان را دوست دارم
-۰/۴۲					۲۷-مربی یا معلم را دوست دارم
درصد ۵۲/۷۷				درصد واریانس جمعی	

همچنین براساس مقادیر بارعاملی در جدول فوق، خرده مقیاس های پیشرفت / مقام طلبی شامل ۵ سوال (شماره سوالات ۳، ۱۴، ۲۱، ۲۵، ۲۸)، مهارت / آمادگی شامل ۵ سوال (شماره سوالات ۱۰، ۱۲، ۱۵، ۲۳، ۲۴)، افراد مهم شامل ۵ سوال

(شماره سوالات ۱۶، ۱۱، ۹، ۵، ۲) ، گروه گرایی شامل ۳ سوال (شماره سوالات ۲۲، ۱۸، ۸) ، کسب شادی شامل ۲ سوال (شماره سوالات ۳۰، ۲۹) ، تخلیه انرژی شامل ۴ سوال (شماره سوالات ۲۶، ۱۳، ۴، ۱) ، هیجان خواهی / مبارزه طلبی شامل ۳ سوال (شماره سوالات ۲۰، ۱۹، ۱۷) و متفرقه شامل ۳ سوال (شماره سوالات ۲۷، ۷، ۶) می باشند. بنابراین می توان گفت که عوامل انگیزش شرکت در نوجوانان دانش آموز مختلف هستند.

جدول شماره ۳- نتایج همبستگی متعارف در مورد ارتباط بین هدف گرایی و توانایی درک شده با عوامل انگیزش شرکت

در دانش آموزان

R	Chi-square	df	P
۰/۴۱	۱۵۷/۲۶	۲۴	۰/۰۰۰

نتایج ضریب همبستگی متعارف نشان می دهد که ، اهداف تکلیف گرایی و خود گرایی و نیز توانایی درک شده ارتباط معنی داری ($R = 0/41$ ، $X^2 = 157/26$ ، $P = 0/000$) با عوامل انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی دارند. نتایج رابطه همبستگی پیرسون که در جدول شماره ۴ آمده است، نشان می دهد که تکلیف گرایی با عامل انگیزشی مهارت (۰/۳۲) ، تخلیه انرژی (۰/۳۰) و گروه گرایی (۰/۲۵) و پیشرفت (۰/۲۵) بیشترین رابطه را دارد. همچنین خودگرایی نیز بالاترین رابطه را با پیشرفت (۰/۳۶) و سپس تخلیه انرژی (۰/۲۵) دارد. توانایی درک شده نیز به جز با عامل افراد مهم با سایر عوامل انگیزشی رابطه معنی داری دارد.

جدول شماره ۴- نتایج ضریب همبستگی پیرسون در مورد ارتباط بین هدف گرایی و توانایی درک شده با عوامل انگیزش

شرکت در دانش آموزان

متغیرها	پیشرفت/مقام طلبی	مهارت	افراد مهم	گروه گرایی	شادی	تخلیه انرژی	هیجان / مبارزه	متفرقه
تکلیف گرایی	۰/۲۵ xx	۰/۳۲ xx	۰/۱۳ xx	۰/۲۵ xx	۰/۲۴ xx	۰/۳۰ xx	۰/۱۵ xx	۰/۲۴ xx
خودگرایی	۰/۳۶ xx	-۰/۰۲	۰/۱۸ xx	-۰/۰۱	۰/۱۳ xx	۰/۲۵ xx	۰/۱۹ xx	۰/۱۳ xx
توانایی درک شده	۰/۲۱ xx	۰/۲۲ xx	۰/۰۵	۰/۱۹ xx	۰/۱۴ xx	۰/۱۸ xx	۰/۱۷ xx	۰/۲۱ xx

xx در حد ۰/۰۱ معنی دار

جدول شماره ۵- نتایج رگرسیون چند متغیره گام به گام در مورد پیشگویی انگیزش شرکت براساس هدف گرایی و

توانایی درک شده در دانش آموزان

الگو	ضرایب غیراستاندارد		ضریب بتا	t	P	r	سهیمیه ای r
	خطای معیار	بتا					
عدد ثابت	۷۶/۶۳	۴/۳۷		۱۷/۵۱	۰/۰۰۰		
تکلیف گرایی	۰/۷۷	۰/۱۳	۰/۲۴	۵/۶۵	۰/۰۰۰	۰/۳۴	۰/۲۴
توانایی درک شده	۰/۸۴	۰/۲۰	۰/۱۷	۴/۱۴	۰/۰۰۰	۰/۲۶	۰/۱۷
خود گرایی	۰/۳۹	۰/۱۲	۰/۱۳	۳/۱۴	۰/۰۰۰	۰/۲۶	۰/۱۳

نتایج رگرسیون چند متغیره گام به گام نشان می دهد که هر سه عامل تکلیف گرایی ($t=5/65, P=0/000$) ، توانایی درک شده ($t=4/14, P=0/000$) و خودگرایی ($t=3/14, P=0/000$) پیشگوی معنی دار انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان هستند. همچنین براساس ضریب استاندارد بتا، قوی ترین رابطه پیشگویی به ترتیب مربوط به تکلیف گرایی ($0/24$) ، توانایی درک شده ($0/17$) و خودگرایی ($0/13$) می باشد. ضرایب همبستگی پیرسون نیز در تکلیف گرایی ($0/34$) بالاتر از توانایی درک شده و خودگرایی ($0/26$) بوده است. بنابراین می توان گفت که انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی با هدف گرایی (به خصوص تکلیف گرایی) و توانایی درک شده ارتباط دارد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام این تحقیق بررسی ارتباط بین هدف گرایی که شامل تکلیف گرایی و خودگرایی و توانایی درک شده با عوامل انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی و ورزشی بود. درمورد دلایل شرکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی و ورزشی ، نتایج تحقیق حاضر نشان داد که هشت دلیل عمده وجود دارند که از لحاظ نوع منبع انگیزشی از هم متفاوت هستند. براین اساس عوامل انگیزشی درونی شامل مهارت/آمادگی ، کسب شادی، گروه گرایی ، تخلیه انرژی و متفرقه بودند و عوامل انگیزشی بیرونی شامل پیشرفت/مقام طلبی ، افراد مهم و هیجان خواهی/مبارزه طلبی بودند.

نتایج به دست آمده با برخی از دلایل ذکر شده در نتایج تحقیقی گیل و همکاران (۱۹۸۳)، گلد و همکاران (۱۹۸۵) ، کلینت ، ویس (۱۹۸۶) ، وانگ و همکاران (۱۹۹۶)، زاریریدیس و بیدل (۲۰۰۰) ، ترمبت ، سابو ، باکستر (۲۰۰۲) و بونامانو، سی، موسینو (۱۹۹۵) مطابقت دارد که انگیزش شرکت را در جوانان بررسی کردند. برای مثال دلایل به دست آمده در این تحقیق

با هفت عامل انگیزش شرکت تحقیق گیل و همکاران (۱۹۸۳) یعنی پیشرفت/مقام طلبی، گروه گرایی، آمادگی، تخلیه انرژی، افراد مهم، مهارت و کسب شادی و نیز هفت عامل انگیزش شرکت تحقیق گلد و همکاران (۱۹۸۵) یعنی پیشرفت/مقام طلبی، جو تیمی، آمادگی، تخلیه انرژی، توسعه مهارت و هیجان خواهی / مبارزه طلبی و همچنین با چهار عامل انگیزش شرکت تحقیق کلینت و ویس (۱۹۸۶) یعنی رقابت گرایی، جو تیمی، آمادگی و مبارزه طلبی و نیز شش عامل انگیزش شرکت تحقیق وانگ و همکاران (۱۹۹۶) یعنی پیشرفت/پاداش، گروه گرایی، آمادگی، تخلیه انرژی، لیاقت/رقابت و کسب شادی/هیجان خواهی و پنج عامل انگیزش شرکت زاریادیس و بیدل (۲۰۰۰) یعنی جو تیمی، آمادگی، تخلیه انرژی، مهارت/رقابت و جاه طلبی و پنج عامل انگیزش شرکت ترمبات، سابو، باکستر (۲۰۰۲) یعنی گروه گرایی، آمادگی، پیشرفت، متفرقه و معروفیت و پنج عامل انگیزش شرکت بونامانو، سی، موسیلو (۱۹۹۵) یعنی موفقیت/جاه طلبی، آمادگی/مهارت، گروه گرایی، دوستان/کسب شادی و تخلیه انرژی مطابقت دارد.

به نظر می رسد که انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی و ورزشی تحت تاثیر تفاوت های فرهنگی قرار می گیرد و براین اساس در جوامع مختلف و حتی غیر انگلیسی زبان پرسش نامه انگیزش شرکت که در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته (گیل ۱۹۹۹) و به زبان فارسی ترجمه شده، به کار گرفته شده است. نتایج به دست آمده از فرهنگ های مختلف نشان دادند که عوامل انگیزش شرکت از هم متفاوت هستند. برای مثال در تحقیق واتکینز و یورگن (۱۹۸۸) نشان داده شد که دلیل شرکت مردان و زنان استرالیایی افزایش مهارت های بدنی بوده است ولی دلیل شرکت مردان آمریکایی میل به پیروزی بوده است. در تحقیق ریکمن و هامل (۱۹۹۳) در دانش آموزان دبیرستانی آمریکایی مهم ترین دلایل شرکت عوامل انگیزشی درونی مانند یادگیری مهارت، لذت بردن و هیجان خواهی بوده است. در تحقیق بونامانو و همکاران (۱۹۹۵) در جوانان ایتالیایی عوامل انگیزش شرکت کسب پیروزی، افزایش آمادگی و مهارت، پاداش، عضویت در گروه و کسب نشاط و تخلیه انرژی بوده است. در تحقیق آی، آماگاساکی و کاکمیز (۱۹۹۹) در زنان ژاپنی مهم ترین دلایل شرکت توصیه افراد دیگر، کسب عملکرد عالی و نیاز به ورود به بازی بوده است. در تحقیق کلت، کربی (۱۹۹۹) در ژیمناستهای استرالیا، کانادا، هند، چین و اسرائیل اهمیت عوامل انگیزش شرکت تعلق به گروه، معروفیت/تخلیه انرژی، مبارزه طلبی/شادی، متفرقه، پیشرفت مهارت، پیشرفت و جاه طلبی/هیجان متفاوت بوده است. در تحقیق نیکولاس (۲۰۰۰) در دانش آموزان استرالیایی عوامل انگیزشی تسلط و همکاری با دیگران بوده اند.

بنابراین می توان گفت که افراد جوامع مختلف با دلایل نسبتاً متفاوتی در فعالیت های بدنی و ورزشی شرکت می نمایند که برخی از آن ها بر عوامل انگیزشی بیرونی و برخی از آن ها بر عوامل انگیزشی درونی تاکید دارند. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد که، بین هدف گرایی و توانایی درک شده با عوامل انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی رابطه معنی داری وجود دارد. نتایج به دست آمده کاملاً در راستای نظریه اهداف پیشرفت نیکولز می باشد که بیان می دارد، پیشرفت گرایی و رفتار پیشرفتی تحت تاثیر نوع اهداف قرار می گیرد. بدین ترتیب که در افراد تکلیف گرا

ارزیابی ذهنی از موفقیت و پیشرفت به عوامل انگیزشی درونی مانند پیشرفت فردی، یادگیری، تسلط، صرف تلاش نسبت داده می شود در حالی که در افراد خودگرا به عوامل انگیزشی بیرونی مانند پیروز شدن، جایزه و کسب مقام و برتری جویی بر سایرین نسبت داده می شود. همچنین نتایج تحقیق حاضر در تایید این نظریه نشان داد که اهداف تکلیف گرایی قوی ترین رابطه را با عوامل انگیزشی مهارت، تخلیه انرژی و گروه گرایی داشته است و اهداف خودگرایی قوی ترین رابطه را با عوامل انگیزشی پیشرفت/مقام طلبی داشته است. از این بابت نتایج به دست آمده در راستای نتایج اومانسون، رابرتز (۱۹۹۶)، وایت، دودا، کالر (۱۹۹۸) و سیت، لیندر (۲۰۰۵) می باشد که تاثیر نوع هدف گرایی را بر انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی نشان دادند.

برای مثال اومانسون، رابرتز (۱۹۹۶) نشان دادند که ورزشکاران خودگرا عامل شرکت را مقام طلبی می دانستند در حالی که ورزشکاران تکلیف گرا بر اهداف اجتماعی تاکید داشتند. وایت، دودا، کالر (۱۹۹۸) در تحقیق خود نشان دادند که افراد تکلیف گرا انگیزش شرکت را افزایش عزت نفس، تسلط و همکاری می دانستند.

یکی دیگر از یافته های مهم این تحقیق، دخالت عامل توانایی درک شده می باشد که در نظریه اهداف پیشرفت بر آن تاکید شده است. بر اساس این نظریه توانایی درک شده نقش میانجی را دارد که بر رابطه بین هدف گرایی و نوع رفتار پیشرفتی موثر است. از دیدگاه افراد تکلیف گرا، در عامل موفقیت، توانایی فرد و وضعیت بی ثبات و قابل تغییر دارد در حالی که از دیدگاه افراد خودگرا عامل موفقیت، توانایی بوده که وضعیت باثبات دارد و ورزشکاران خودگرایی که توانایی درک شده بالا دارند مانند ورزشکاران تکلیف گرا عمل می نمایند (ویلیامز ۲۰۰۱). نتایج تحقیق حاضر موافق با نتایج تحقیقی کوری، بیدل (۱۹۹۷) در مورد نقش میانجی توانایی درک شده در ارتباط بین هدف گرایی با مقدار تلاش صرف شده، استفانس (۱۹۹۸) در مورد نقش میانجی توانایی درک شده در ارتباط بین هدف گرایی با لذت بازی، نیوتون، دودا (۱۹۹۹) و استفانس، باتر (۲۰۰۰) در مورد نقش میانجی توانایی درک شده در ارتباط بین هدف گرایی و تلاش صرف شده، ویرا، رودسپ (۲۰۰۰) در مورد ارتباط بین تکلیف گرایی و توانایی درک شده با تلاش فردی، لمیر، رابرتز، اومانسون (۲۰۰۰) در مورد نقش میانجی توانایی درک شده در ارتباط بین خودگرایی با پهلوان منشی و هوج، تپلیچکوف (۲۰۰۰) در مورد ارتباط بین هدف گرایی و توانایی درک شده می باشد.

نتایج این تحقیق نشان داد که دانش آموزان نوجوان با دلایل مختلفی در فعالیت های بدنی شرکت می کنند. بنابراین معلمان و مربیان ورزشی باید با آگاهی از زمینه های انگیزشی آن ها شرایط آموزشی را تسهیل نمایند. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد که انگیزش شرکت در فعالیت های بدنی به نوع هدف گرایی و توانایی درک شده دانش آموزان بستگی دارد، بنابراین لزوم آگاهی از زمینه های هدف گرایی و سطح توانایی درک شده جهت برنامه ریزی آموزشی متناسب با نیازهای افراد احساس می شود.

منابع

- 1-Ae.M,Amagasaki.T,Kakemizu.M (1999), Motives to remain in competitive college sports, 5th IOC world congress on sport sciences, Sydney,Australia.
- 2-Biddle.S,Akande.A(1996), Towards an understanding of children's motivation for physical activity: Achievement goal orientation, beliefs about sport success and sport emotion in Zimbabwean children, Psychology and health,12,1,49-55.
- 3-Biddle.S,Sallis.J,Cavill.N(1998), Young and active? Young people and health enhancing physical activity,Health education authority.
- 4-Biddle.S(1997), Cognitive theories of motivation and the self.In K.R.Fox(Ed.) The physical self: From motivation to well-being,Human Kinetics Publisher.
- 5-Brusted.R.J(1993), Youth in sport:Psychological considerations.In R.N.Siger,M.Murphy,L.K.Tennant(Eds),Handbook of research on sport psychology,Macmillan.
- 6-Buonamano.R,Mussino.A(1995), Participation motivation in Italian youth sport , The sport psychologist,9,265-281.
- 7-Cury.F,Biddle.S(1997), Achievement goals and perceived ability predict investment in learning a sport task, British Journal of Educational Psychology,67,3,293-309.
- 8-Duda.J.L(1993), Goals:A social cognitive approach to study of achievement motivation in sport. In R.N.Siger,M.Murphy,L.K.Tennant(Eds),Handbook of research on sport psychology,Macmillan.
- 9-Gallahue.D, Ozmon (2001), Understanding motor development, 5th edition,McGraw-Hill publisher.
- 10-Gill.D.L (1999),Psychological dynamics of sport and exercise ,2nd edition, Human Kinetics Publisher.
- 11-Gill.D.L, Williams.L(1996), Competitive orientation and motives of adult sport and exercise participants, Journal of Sport Behavior,19,4,307-318.
- 12-Gould.R, Winberg.A(2000), Foundation of sport and exercise psychology,2nd edition ,Human Kinetics Publisher.

- 13-Goudas.M,Biddle.S,Fox.K(1994), Achievement goal orientations and intrinsic motivation in physical fitness testing with children, *Pediatric Exercise Science*,6,159-167.
- 14-Goldfine.B.D, Nahas.M(1993), Incorporation health fitness concepts in secondary physical education curriculum, *Journal of School Health*,63(3),142-6.
- 15-Haywood.K,Catchell (2001), Life span motor development, 2nd edition ,Human Kinetics Publisher.
- 16-Hodges.K,Petlichkoff.L(2000), Goal profiles in sport motivation: A cluster analysis, *Journal of Sport and Exercise Psychology*,22,3,256-272.
- 17-Issacs.L, Payne.V(1995), Human motor development,3rd edition, Mayfield Publisher.
- 18-Ingledew.D.K, Markland.D(1998), Exercise motives and stages of changes, *Journal of health psychology*, 3,4,477-489.
- 19-Kermer.J,Trew.K,Ogles.S(1997), Young people's involvement in sport,Routledge.
- 20-King.L, Williams.T(1997), Goal orientation and performance in martial arts, *Journal of Sport Behavior* , 20,4,397-411.
- 21-Koivula.N(1999), Sport participation: differences in motivation and actual participation due to gender typing, *Journal of sport Behavior*,22,3,360-380.
- 22-Kolt.G,Kirkby.R(1999), A cross-cultural investigation of reasons for participation in gymnastics, *Int.J.Sport.Psych*,30,3,381-398.
- 23-Lemyre.P,Roberts.G,Ommundsen.Y(2000), Ego goal orientation and the moderating role pf perceived ability in predicting sportpersonship behaviour in youth football,Congres International de la SFPS.Paris.
- 24-Lewthwaite.R, Piparo.A.J (1993), Goal orientation in young competitive athlete:Physical achievement, social-relation and experiential concerns, *Journal of research in personality*,27(2),103-117.
- 25-Li.F,Harmer.P,Chi.L,Vongjaturat.N(1996), Cross-cultural validation of the Task and ego Orientation in Sport Questionnaire, *Journal of Sport and Exercise Psychology*,18,392-407.
- 26-Nichols.J.G(1989), The competitive elhos and democratic education, Harvard University Press.

- 27-Nicholas.C,Pearce,J.T,Pentony.T.M,Pilz.C.K (2000), Purposes for participating in sport:a comparison of gender,age and level of involvement in an Australian setting.
- 28-Newton.M,duda.J(1999), The interaction of motivational climate ,dispositional goal orientations and perceived ability in predicting indices of motivation, Int,J,Sport,Psych,30,1,63-82.
- 29-Ogles.B.M, Masters.K.S(2000), Olders vs younger adult male marathon runners:Participative motives and training habits, Journal of Sport Behavior.23,2,130-143.
- 30-Ommundsen.Y,Roberts.G(1996), Goal orientations and perceived purposes of training among elite athletes, Perceptual and Motor Skills,83,2,463-471.
- 31-Papaioannou.A,Theodorakis.Y(1994), Attitudes values and goals: a test of three models for the prediction of intention for participation in physical education.
- 32-Ryckman.K, Hamel.J (1993), Perceived physical ability differences in the sport participation motives of young athletes, Int.J.Sport.Psych,24(3),270-83.
- 33-Rogers.H,Tammen.V,Morris.A(1999), Motivation in recreational exercise participants,5th IOC world congress on sport sciences, Sydney,Australia.
- 34-Singer.R,Murphy.D,Tennant.S(2000), Handbook of research on sport psychology,2nd edition, Sage Publisher.
- 35-Sit.C,Lindner.K(2005),Motivational orientations in youth sport participation: Using achievement goal theory and reversal theory, Personality and individual Differences,38,3,605-619.
- 36-Solmon.M.A,Boone.J(1993), The impact of student goal orientation in physical education classes, Research Quarterly for Exercise and Sport,64,4,418-424.
- 37-Stephens.D.E(1998),The relationship of goal orientation and perceived ability to enjoyment and value in youth sport, Pediatric Exercise Science,10,236-247.
- 38-Stephens.D,Janz.K(2000), Goal orientation and ratings of perceived exertion in graded exercise testing of adolescents, Perceptual and Motor Skills,90,3,813-822.
- 39-Stueck..M.O (1993), Physical activity pattern and characteristics of high school students in a Governor honor program, M.A thesis.

- 40-Theodorakis.Y (1996), A test of three model for the prediction on intention for participation in physical education lessons, *Int.J.Sport.Psych*, 27(4),383-399.
- 41-Trembath.E.M,Szabo.A,Baxter.M.J(2002),Participation motives in leisure center physical activities, *Athletic Insight*, The online Journal of Sport Psychology.
- 42-USA swimming organization (2001), Why do kids quit? www.usswim.org.
- 43-Van voorhis.A(2000), Sport participation and level of commitment among varying degree of sport involvement, Thesis, Springfield college.
- 44-Viira.R,Rudsepp.L(2000), Achievement goal orientations, beliefs about sport success and sport emotions as related to moderate to vigorous physical activity of adolescents, *Psychology and Health*,15,5,625-633.
- 45-Watkins.B, Yourgen.L (1988), Cross-national comparison of motivation for participation in physical activity of Australian and American adolescents, In Broom(ed.)*Comparative physical education and sport*,5,262-275.
- 46-Weiss.M.R,Chumeton.N(1992), Motivational orientation in sport, In T.Horn(Eds.),*Advances in sport psychology*, Human Kinetics Publisher.
- 47-Weiss.M.R,Petlichkoff.L.M(1989),Children's motivation for participation and withdrawal from sport: Identifying the missing links, *Pediatrics exercise Science*,1,195-211.
- 48-White.S,Zellner.S(1996), The relationship between goal orientation, beliefs about the causes of sport success, and trait anxiety among high school, intercollegiate and recreational sport participants, *the Sport Psychologist*,10,58-72.
- 49-White.S,Duda.J,Keller.M(1998), the relationship between goal orientation and perceived purposes of sport among youth sport participants, *Journal of Sport Behavior*,21,4,474-480.
- 50-Williams.J.M (2001), *Applied sport psychology, personal growth to peak performance*, 4th edition, Mayfield Publisher.
- 51-Williams.A(1987), Physical activity pattern among adolescents: some curriculum implication, *Physical education Review*,11(1),28-39.

52-Zahariadis.P,Biddle.S.J(2000),Goal orientation and participation motives in physical education and sport:Their relationships in English school children, Athletic Insight, The online Journal of Sport Psychology.

